

El Pla de qualitat lingüística als col·legis d'advocats de Girona

Autora

Marta Duran Guillén
Pla de qualitat lingüística

L'article aborda el Pla de qualitat lingüística als despatxos d'advocats de Girona. S'hi analitzen els antecedents, els destinataris i els objectius. A continuació es descriuen les actuacions i se'n fa un balanç.

Treballar en català no hauria de ser necessàriament un gest de convicció, sinó de normalitat i de llibertat.

Ha fet un any que es va engegar el Pla de qualitat lingüística als despatxos d'advocats de Girona. Era un projecte que feia temps que es perfilava i es va materialitzar finalment al final del setembre del 2006.

Al llarg d'aquest article comentarem, en primer lloc, quins antecedents hi havia en el moment en què es va posar en marxa el Pla, què és el Pla de qualitat lingüística, a qui va adreçat i quins objectius es planteja. Tot seguit, farem referència a les actuacions dutes a terme en aquest marc: actuacions en els àmbits de l'assessorament, la formació i la dinamització. Ens centrarem en quatre qüestions concretes: els Retalls de llengua, el recent apartat dedicat al Pla dins el web del Col·legi d'Advocats de Girona, la publicació *Hi tinc dret?* —una eina sobre drets lingüístics— i, finalment, el plantejament de la jornada La llengua i el dret: el paper dels advocats.

Pla de qualitat lingüística

Antecedents

Al novembre del 1998 el Col·legi d'Advocats de Girona, la Direcció General de Política Lingüística (ara Secretaria de Política Lingüística) i el Consorci per a la Normalització Lingüística van signar un conveni de col·laboració que s'ha anat

aplicant al llarg de tots aquests anys. Es van començar a organitzar cursos de formació per a advocats exercents, sovint oberts a procuradors i notaris, tant cursos de llengua general com cursos de llengua jurídica, com ara Esmorza en català (2000), Català a la fresca (2001) i Connecta't en català (curs de recursos informàtics per treballar la documentació jurídica que es va impartir l'any 2002).

A part d'això, el Col·legi d'Advocats de Girona s'ha implicat durant aquest temps, juntament amb la resta de membres del Grup de Treball de l'Àmbit Jurídic i Judicial de Girona (fòrum en què els principals organismes del sector judicial, jurídic i acadèmic tracten de la progressiva implantació del català com a llengua d'ús en aquest àmbit), en l'organització d'altres activitats adreçades als operadors jurídics i a persones vinculades al món del dret en general. En destaquem, l'any 1999, l'exposició *Mostra de bibliografia jurídica en català*; la difusió dels resultats del que va ser la primera enquesta realitzada a Catalunya sobre coneixements i usos lingüístics dels operadors jurídics, dels anys 1993-1994, en la qual es van entrevistar 149 advocats, 13 notaris, 20 procuradors i 70 administratius de les comarques de Girona; la presentació i la demostració del traductor automàtic del Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya (2001), i l'edició del full informatiu *Addenda*, que ja ha publicat 13 números, entre altres.

Pel que fa al foment i la millora de l'ús del català als despatxos d'advocats, a Girona hi ha l'únic precedent del treball de tres estudiants del Màster en lingüística aplicada a Capdevila Advocats d'Olot l'any 2002. En aquest despatx es van donar a conèixer recursos diversos, van fixar-se models de documents i criteris i pautes per a una millora de la comunicació. L'experiència va ser valorada molt positivament pels seus titulars.

A part d'aquesta experiència gironina, l'any 2003 es va tirar endavant un projecte similar en un despatx d'advocats de Barcelona (Garrigues).

D'altra banda, el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya i el Departament de Cultura van signar l'any 1994 un conveni de col·laboració pel qual es va crear un servei lingüístic, ubicat a la seu del Consell, amb l'objectiu principal de tirar endavant el Programa per a la normalització lingüística de despatxos d'advocats. Entre altres, a més de les edicions publicades del formulari jurídic en català, també ofereix un servei de traducció automàtica gratuït, informa sobre cursos de català per a advocats, facilita la informació sobre correcció de textos i documentació jurídica, etc. De fet, el Pla de qualitat lingüística als despatxos d'advocats de Girona no deixa de ser un pas endavant respecte d'aquest programa, en la mesura en què es pretén que la incidència sigui més personalitzada i individualitzada.

Així mateix, cal fer referència a les actuacions que es duen i s'han dut a terme en matèria de normalització lingüística en l'àmbit judicial. Una de les prioritats del Departament de Justícia és la promoció del català en l'àmbit de l'administració de justícia. En aquest sentit, des de l'any 1993 s'executa el Pla de normalització lingüística de l'àmbit judicial, que té tres objectius principals: estendre l'ús del català, capacitar en llengua catalana el personal de l'administració de justícia i proporcionar els mitjans personals i materials necessaris perquè el català es pugui utilitzar a les oficines judicials. Per assolir aquests objectius es disposa d'un equip de 50 tècnics lingüístics distribuïts per totes les demarcacions judicials.

En primer lloc, entre les mesures per estendre l'ús del català cal destacar la posada en marxa del Pla pilot de funcionament en català, l'any 2000, que va significar un increment important del català en aquest àmbit i un trencament de la inèrcia del treball en castellà als jutjats que s'hi van acollir. Actualment s'ha seguit una política de consolidar la feina feta i aconseguir l'autonomia de l'oficina judicial a l'hora de treballar en català. En segon lloc, s'ha dut a terme un esforç molt important en formació, que es reflecteix en un percentatge considerablement alt de funcionaris que tenen un nivell acreditat de català; cal fer un esment especial del Pla de formació per a jutges, secretaris i fiscals, que ha tingut molt bona recepció entre els seus destinataris. Finalment, el

Departament de Justícia, a través del Servei Lingüístic, ha proporcionat un seguit d'eines per facilitar al màxim la formació i l'ús del català, com ara la traducció automàtica, les eines lingüístiques disponibles en línia i el projecte LexCat (base de textos legals bàsics actualitzats i en català), entre altres.

Vistos aquests antecedents, podem dir que el Pla de qualitat lingüística als despatxos d'advocats de Girona és en bona part pioner a Catalunya.

Pla de qualitat lingüística: plantejament i objectius

Per tal de fer un seguiment del Pla i poder avaluar els resultats del projecte, s'ha creat una comissió de seguiment integrada per representants dels cinc organismes que participen en l'organització del Pla. En el text de l'acord de creació de la comissió s'especifiquen les funcions de cadascun d'ells, que són les següents:

L'Associació de Juristes en Defensa de la Llengua Pròpia, com a adjudicatària de la subvenció atorgada per la Secretaria de Política Lingüística per finançar el Pla, es responsabilitza de la contractació del personal necessari i d'administrar i de justificar la destinació dels recursos rebuts. Aporta al Pla l'experiència i els coneixements dels seus membres en el terreny del dret lingüístic.

La persona responsable territorial de la Secretaria de Política Lingüística a Girona presta el suport tècnic i el guiatge necessaris i exerceix les funcions de control i seguiment de l'execució del projecte i de la mateixa comissió de seguiment.

El Col·legi d'Advocats de Girona cedeix l'espai físic on desenvolupa la seva tasca professional la persona contractada per l'Associació de Juristes per a dur a terme les funcions de dinamització lingüística, així com la resta de recursos tècnics i materials que estiguin al seu abast.

El Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya cedeix els materials didàctics per a la formació en llenguatge jurídic i sobre terminologia especialitzada, posa a disposició altres eines i informacions que puguin ser útils i col·labora, si escau, en l'edició de materials.

El Consorci per a la Normalització Lingüística s'encarrega de la tutorització

tècnica del projecte, atesa la seva experiència en aquest camp.

El Pla de qualitat lingüística és una experiència pilot que pretén augmentar la qualitat lingüística i comunicativa dels despatxos inscrits i capacitar-los perquè es puguin relacionar oralment i per escrit amb el ciutadà i amb l'administració de justícia en català.

La proposta es va adreçar ara fa un any als despatxos d'advocats col·legiats interessats a incorporar la llengua catalana com a llengua de treball del despatx o a millorar-ne la qualitat, a revisar i actualitzar els seus instruments de comunicació amb els clients i amb l'Administració, i a incorporar eines procedents de les noves tecnologies lingüístiques. La difusió es va fer des del Col·legi d'Advocats, que va trametre una circular per mitjà de la qual s'informava els col·legiats que s'iniciava aquest Pla i el degà animava els advocats a participar-hi. Per tirar-lo endavant, es va contractar una persona amb coneixements lingüístics i processals a una jornada de 25 hores setmanals.

S'hi van inscriure 13 despatxos: 8 de la ciutat de Girona i la resta als municipis de Banyoles, Palamós, la Bisbal d'Empordà, Blanes i Campdevànol.

D'entrada, s'oferien tres vies d'intervenció per aconseguir els objectius proposats, relacionades amb l'assessorament, la formació i la dinamització. Atès que desconeixíem quina seria la realitat concreta dels despatxos inscrits, la primera actuació, relacionada amb l'assessorament, va consistir a valorar la documentació que feien servir i a proposar versions en català o millorar-ne la qualitat en el cas que ja fossin en aquesta llengua. També ens semblava un bon instrument facilitar eines i recursos lingüístics de fàcil accés (traductors automàtics, diccionaris generals i especialitzats, formularis jurídics, etc.).

Pel que fa a la formació dels advocats, advocades i personal dels despatxos, ens proposàvem de cobrir la formació en llenguatge jurídic i també en llengua general.

Vam dibuixar quatre fases del Pla, que es van allargar uns dos anys, aproximadament. Una primera fase va consistir, d'una banda, a difondre el Pla i prendre contacte amb els despatxos i, de l'altra, conèixer l'ús i també la qualitat i els perfils lingüístics de les persones que hi treballaven (advocats, personal adminis-

tratiu, etc.). La segona fase tenia com a objectiu dissenyar un pla d'incidència individualitzat per a cada despatx i establir un calendari d'assessorament. En la tercera i penúltima fase es tractava de posar en execució el Pla (per mitjà de l'assessorament directe i individualitzat), i la darrera fase va acabar amb la revisió i l'avaluació dels objectius plantejats.

La posada en marxa del Pla

En la primera fase del Pla, vam contactar amb la major part dels despatxos i els vam passar, amb l'ajuda del Consorci, el qüestionari Indexplà a fi de poder obtenir dades de la situació i de les necessitats concretes de cadascun. També els vam donar un dossier amb informació i material divers (la Llei d'enjudiciament civil en català, un dossier de consulta de llenguatge jurídic elaborat pel Servei Lingüístic de l'Àmbit Judicial del Departament de Justícia, l'opuscle de la SPL *Documentació jurídica i administrativa*, etc.), vam recollir mostres de documents i els vam mostrar eines lingüístiques bàsiques en línia.

Al llarg d'aquest primer any, i pel que fa a l'assessorament, hem atès consultes puntuals que ens han adreçat els despatxos inscrits, hem revisat documents i n'hem traduït. A banda d'això, que han estat peticions concretes, hem dut (i estem duent) a terme una correcció detallada i comentada d'una mostra de documents de cada despatx, en què indiquem les errades, fem les observacions escaients i finalment fem una proposta de correcció. Ens va semblar que era un sistema, encara que lent i laboriós, que permet que els despatxos comprenguin els canvis que hem fet en el document a fi que puguin aplicar-los en documents futurs. En definitiva, es tracta d'una eina més per a la formació i l'autonomia lingüística d'aquests despatxos.

Els Retalls de llengua

En aquesta línia, que se situa a cavall de l'assessorament i la formació, va sorgir la idea dels Retalls de llengua. Els Retalls de llengua són fitxes que enviem periòdicament per correu electrònic, que tracten, de manera sintètica i planera, aspectes

A propòsit de la data

A l'hora de datar un document, cal fer-ho seguint aquest model:

Girona, 5 de març de 2007

Remarquem que:

- **Després de la localitat hi ha una coma.**
- **Ni el nom de la localitat ni la data no van precedits de la preposició *a* (a Girona, a 5 de...).**
- **El dia i l'any s'escriuen amb números.**
- **Els mesos s'escriuen amb minúscula.**
- **L'any no porta punt (2007, i no pas 2.007).**
- **Al final de la data no hi va punt.**

[Font: *Manual de llenguatge judicial*]

relacionats amb el llenguatge jurídic i també amb la llengua general. Procurem que les explicacions siguin prou entenedores perquè al destinatari no li calguin uns coneixements lingüístics específics. Així mateix, procurem que els exemples també ajudin a reforçar els continguts. Els continguts dels Retalls van sorgint a partir de qüestions detectades en els documents dels despatxos i que es repeteixen, i també a partir de propostes concretes que ens fan arribar alguns advocats. Hi trobem tant qüestions generals de convenció, com ara la datació, com continguts més específicament jurídics, com ara aspectes més generals de redacció. El que en un principi era una proposta adreçada exclusivament als

despatxos inscrits ha tingut finalment un àmbit prou extens de distribució i ha esdevingut una eina de difusió del Pla.

Formació per als advocats i les advocades

En l'àmbit de la formació, vam impartir un Taller de llenguatge jurídic, de 12 hores —repartides en quatre sessions—, al qual van assistir amb regularitat 14 advocats. Era un curs eminentment pràctic, que pretenia donar una visió global de les característiques principals del llenguatge jurídic català i tenia per objectiu adquirir les habilitats bàsiques

per redactar els documents més habituals en l'àmbit jurídic.

Pel que fa a la formació en llengua general, hi ha 15 persones inscrites a les sessions d'autoaprenentatge, dels nivells B i C. Els autoaprenents treballen pel seu compte les unitats que ens ha facilitat el Servei Lingüístic de l'Àmbit Judicial del Departament de Justícia i des del Pla en fem el seguiment, més o menys regular i constant segons els casos.

Des del punt de vista de la dinamització, si per dinamització entenem aquí el conjunt d'activitats encaminades a estimular l'ús de la llengua catalana entre l'advocacia i a fer viu i present el Pla entre els advocats inscrits, en volem destacar dues: d'una banda, trametem, per mitjà de correu electrònic, informacions diverses relacionades amb la llengua i el dret, així com oferta de cursos, exàmens oficials, novetats legislatives en aquest àmbit, etc. D'altra banda, col·laborem amb el butlletí electrònic del Col·legi d'Advocats de Girona, que, des del mes d'abril d'enguany, dedica un apartat al Pla de qualitat lingüística. Els Retalls de llengua, si bé no tenien aquest objectiu, també han resultat una eina de dinamització eficaç.

A banda d'aquestes actuacions, n'hem engegat tres més de les quals volem fer un esment especial perquè, si bé s'emmarquen en el Pla, pretenen tenir un abast més general: es tractava d'afavorir l'augment de l'ús de la llengua als despatxos inscrits, però també arribar a tot el col·lectiu d'advocats de la demarcació. Amb aquesta voluntat neixen tres iniciatives: la presència del Pla dins el web del Col·legi d'Advocats de Girona, la publicació *Hi tinc dret?* i la jornada La llengua i el dret: el paper dels advocats.

El web del Col·legi té des de fa poc més de dos mesos una secció, d'accés lliure, dedicada al Pla de qualitat lingüística. En primer lloc, hi trobem informació general sobre el projecte i hi figuren els enllaços amb els organismes col·laboradors. L'apartat més extens és el d'eines lingüístiques. Aquest apartat té un accés directe des de la pàgina d'inici del Col·legi, de manera que si un advocat no coneix el Pla i no indaga en aquesta secció, al portal principal troba un accés amb les eines lingüístiques. Conté cinc subapartats: traductors automàtics, terminologia, diccionaris generals de la llengua, llenguatge jurídic i llengua catalana, on trobem qües-

tions més estrictament gramaticals. En l'apartat de terminologia s'inclouen diccionaris, lèxics i vocabularis del món jurídic, però també hi ha terminologia d'altres especialitats (medicina, construcció, renda, etc.), que poden ser útils per a la redacció de demandes relacionades amb aquests camps semàntics.

El subapartat següent és el de models de documents, i conté, d'una banda, formularis jurídics —esquelets dels documents jurídics bàsics: denúncia, demanda, querella, recurs, contracte i conveni. De l'altra, properament hi haurà els models dels diversos àmbits del dret, elaborats per la Comissió de Llengua Catalana del Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya. Així, s'hi podrà trobar, per exemple, una demanda de divorci de comú acord amb conveni de separació, o un escrit de sol·licitud de suspensió de l'execució de la pena, entre altres. L'apartat de formació inclou enllaços útils per a l'autoformació en llenguatge jurídic i informació sobre cursos realitzats o programats en el marc del Pla. També hi ha tots els Retalls de llengua, indexats. L'apartat sobre drets lingüístics continuarà la publicació *Hi tinc dret?*, de què parlarem tot seguit. Per acabar, trobem un apartat dedicat a legislació i jurisprudència en llengua catalana, la

revista *Addenda*, del Grup de Treball de l'Àmbit Jurídic i Judicial, i, finalment, un apartat amb notícies relacionades amb la llengua i el dret.

Passat un temps, i amb les aportacions que puguin fer els usuaris que consultin el web, podrem avaluar-ne el rendiment, afegir-hi continguts o reorientar-lo, si és necessari.

Hi tinc dret?

La segona actuació versa sobre drets lingüístics. El punt de partida va ser una experiència concreta que ens va arribar al despatx: el cas d'una advocada que havia presentat una demanda en català, i el jutjat li demanava que traduís al castellà la documentació presentada. L'advocada desconeixia si efectivament s'havia de dur a terme aquesta traducció i, si era el cas, qui l'havia d'assumir. Ens vam plantejar la necessitat de cobrir aquest possible buit d'informació i vam materialitzar aquesta proposta. Es tracta d'una publicació que hem titulat *Hi tinc dret?*, el contingut de la qual ha estat elaborat per membres de l'Associació de Juristes en Defensa de la Llengua Pròpia, i que té dues parts. La primera conté un seguit de preguntes i respostes relacionades amb drets lingüístics (per exemple: puc sol·licitar que el procediment es tramiti en català?, puc fer les vistes en català?, què passa quan s'ha actuat en català a primera instància i correspon a una instància estatal resoldre el cas, perquè hi ha hagut un recurs de cassació, per exemple?, s'ha de traduir?, si és així, a càrrec de qui ha d'anar la traducció?, etc.). Són preguntes que fan referència a casos pràctics que es podria fer un advocat en l'exercici diari de la professió. La segona part del llibret conté la legislació seleccionada i desenvolupada. Esperem que el resultat d'aquesta iniciativa compleixi les expectatives inicials i que contribueixi que no es repeteixin casos de desconeixement o d'incertesa com el que comentàvem.

Jornada La llengua i el dret: el paper dels advocats

En darrer lloc, vam organitzar la jornada La llengua i el dret: el paper dels advocats, que va tenir lloc el dia 28 de setem-

bre al Col·legi d'Advocats de Girona, amb un objectiu clar i concret: sensibilitzar aquest col·lectiu professional de la importància del seu paper en la normalització lingüística de l'administració de justícia. Per aconseguir-ho ens proposàvem de posar en comú i debatre els obstacles, les limitacions i/o els prejudicis que ens fan topar amb la trista constatació que l'ús de la llengua catalana no arriba als mínims desitjables en aquest àmbit i que els percentatges són decebedors.

Van participar-hi prop de 100 professionals del món del dret i l'administració de justícia i hi van ser presents la consellera de Justícia, Montserrat Tura; el delegat del Govern de la Generalitat a Girona, Jordi Martinoy; el degà del Col·legi d'Advocats

La llengua i el dret: el paper dels advocats

La llengua i el dret: el paper dels advocats

Col·legi
d'Advocats
de Girona

Pl. Jaume Vicens Vives, 4

Per a més informació: www.icag.cat

Divendres
28 de setembre
de 2007
de 9.15 h a 14 h

Pla de qualitat
lingüística

Associació de Juristes en
Defensa de la Llengua Pròpia
AJLPP

Generalitat
de Catalunya

de Girona, Salvador Capdevila, i el president de l'Associació de Juristes en Defensa de la Llengua Pròpia, Ponç Feliu.

Van intervenir-hi com a ponents Matilde Aragó, magistrada del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya; Xavier Arbós, degà de la facultat de dret de la Universitat de Girona; Alfons López Tena, vocal del Consell General del Poder Judicial, i qui signa aquest article.

L'última part de la jornada va consistir en una taula rodona, moderada pel magistrat de l'Audiència Provincial de Barcelona Santiago Vidal, en la qual van participar Núria Bassols, directora de l'Escola Judicial; Carles Cruz, magistrat de l'Audiència Provincial de Girona; Isidor Garcia, director general de Recursos de l'Administració de Justícia, i M. Antònia Gómez i Carles Monguilot, advocats.

Va cloure l'acte el degà del Col·legi d'Advocats; la directora de Planificació i Foment de la Secretaria de Política Lingüística i vicepresidenta del Consorci per a la Normalització Lingüística, Paquita Sanvicén, i no hi va faltar l'emotiva intervenció de l'advocat i president honorari

de l'Associació de Juristes en Defensa de la Llengua Pròpia, Sr. Francesc Casares.

La valoració de la jornada és altament positiva, si tenim en compte el nombre d'assistents a l'acte, la qualitat de les ponències i l'interès del debat que es va suscitar entre el públic arran de la taula rodona. Atesa, però, la manca de temps per al col·loqui de la taula rodona, tenim el projecte de crear un espai virtual de discussió on els assistents, els ponents i altres persones interessades podran continuar el debat.

El balanç del Pla, ara per ara, és del tot favorable, amb l'única recança que l'organització de les actuacions esmentades, adreçades als despatxos inscrits però, per fer-les al màxim de rendibles, obertes a tots els advocats interessats, han suposat un cert alentiment en un dels objectius centrals del Pla: l'actuació més personalitzada a cada despatx. Esperem que al final del primer trimestre del 2008 podrem donar per tancada l'etapa d'execució.

